

kány tyúklábon álló kunyhóját mintázva, de terve csak vázlat maradt. Muszorgszkij ennek az órának a ketyegését használja fel zenéjéhez. A tétel félelmetes, dübörgő, a végén visszatér a tikk-takkoló nyitó jelenethez.

Az utolsó tételt Hartmann *A kijevi kapu* című terve ihlette, melyet egy pályázatra készített, de sajnos nem valósult meg. Hartmann a képen látható épületet népi motívumokkal díszítette, ezzel elevenítve fel a gazdag, orosz hagyományokat. Ezt igyekszik a zene is átadni egyházi énekre emlékeztető dallamával.

A tétel végén ismét felcsendül a sétatéma, amely által a kijevi kapu Oroszország régi dicsőségének jelképévé válik.

A darab Muszorgszkij életében kiadatlan maradt, s csak újrhangszerelése után vált ismertté. Híres Maurice Ravel, francia zeneszerző 1922-es zenekari műve által lett.

Promenade

Szentpétervárott minden lassan történt. A Nap ólmos lassúsággal vánszorgott a horizonton, de nem felfelé haladt. A Néva jeges, szürke vizébe mártogatta lábait. A folyó és a pétervári csatornák víztükrében egy másik város élt, fejjel lefelé. Nehéz volt megkülönböztetni az eredeti épületeket a tükröződő hasonmásoktól.

I. Péter cár a várost tökéletesen szimmetrikusra tervezte, saját kezével rajzolta, de mégsem szerette eléggé. Pedig orosz földön ekkor építettek először kőből várost, ezért azt akarta, hogy tökéletes legyen.

Nemcsak a sugárutak vonalait és a mintaházak terveit rajzolta és határozta meg, hanem a különböző rangú alattvalók listáját is elkészítette, akiket aztán a Nyírfa szigetre való átköltözésre ítélték. A sors fintora, hogy a cár bármennyit gondolkodott és tervezett, a világ legbiztosabb alapokon álló városát mocsarakra és vízre építtette.

A Néva ködösen fodrozódott a Távozó hajók kikötőjénél, mikor Mogyeszt Petrovics Muszorgszkij elindult, hogy megnézze azt a kiállítást, amit legjobb barátja képeiből nyitnak meg a Művészeti Akadémia épületében. A jégtáblák még a zajlás előtt elolvadtak, málladozva sodródtak és omlottak össze a torkolatnál. Sokszor állt itt a kikötőben, nézte a kihajózókat, és jobbra, távol a forgalomtól, azokat a hajókat, amiket már nem keresett senki. Vastag és nyirkos párréteg vonta be kopott oldalukat, vitorlájuk megtépázva lógott az időjárásnak kitett árbócokról. Mogyeszt behajította az utolsó kavicsot a vízbe, amit a zsebében szorongatott, és elindult.

A Fontanka folyó mellett haladt végig, a meder néhol olyan keskeny volt, hogy azt hitte, megérinthesse a túlsó parton álló épületek falát.

A Nagy-Néva, mielőtt deltájában több ágra válna szét, hurokként tekeredett körbe, ezt a két részt kötötte össze a Nyevszkij prospekt, egy sugárút, amelyen a zeneszerző folytatta útját. A sugárút olyan volt, mint egy díszlet, amelyben bármikor elkezdhetik a színpadok a játékot. Nem mészázott tovább, továbbment, majd mikor elérte a folyót, arccal felé fordult. Mostanra felszállt a pára, s a víz szinte kékeknek tűnt, a rózsaszínű ég felé köd gomolygott, s a pétervári oldal épületei lilás színt öltöttek.

Pontosan szemben állt a Művészeti Akadémia épületével, mely délibábként lebegett a Néva felett, mintha úgy eresztették volna le a levegőből egyenesen a thébai szfinxek lábai elé. Antik szobrok álltak az épület sarkainál, tetején Pallasz Athéné lába mellett egy bagoly kuporgott, bejáratánál két kőoroszlán támaszkodott óriási gránitgolyókon. Egy legenda szerint az oroszlánok a háború alatt elmentek megalkotójukhoz, és mindvégig néhány lépésnyire ültek házából. Őrizték és vigyáztak rá, majd a háború után visszatértek az akadémia kapujához.

Az udvar hátsó részén álló istállóból éppen egy deres lovat vezettek át a műtermek felé, hogy a festőnövendékek elkezdhesék napi munkájukat. A kiállítás, melyre Muszorgszkij hivatalos volt, az első emeletet foglalta el teljes terjedelmében. A boltív alatt két női alak állt háttal egymásnak, fogták egymás kezét, márványujjaikat régen letörte az idő. A bordó falon asztalterítő-szegélyként futott végig egy világossárga csík egészen a bejáratig.

Muszorgszkij megigazította kissé zilált öltözetét, majd belépett a kiállítási csarnok ajtaján, s tekintete rögtön az ajtó mellett hullámozó tejopál foltra tévedt. A folt halványan fényleni kezdett, aztán elindult az ajtón belépő felé.

– Te vagy az, Viktor? – kérdezte Mogyeszt. Lopva körülnézett, nem akarta, hogy észrevegyék, magában beszél.

– Én – válaszolt az alak. – Furcsa, nem gondoltam volna, hogy így veszek részt a saját kiállításom megnyitóján. Rengeteg képet hoztak ide – nézett körül a szellem, aki egész éjszaka a munkálatokat figyelte, s csodálkozva ismerte fel régi ismerőseit és barátait.